

Kursplan i judiska studier i grundskolan

Förordning (SKOLFS 2011:118) om kursplan i ämnet judiska studier i grundskolan.

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:125) om kunskapskrav för ämnet judiska studier i grundskolan.

Publikationen kan laddas ner kostnadsfritt från
Skolverkets webbplats www.skolverket.se/publikationer

ISBN: 978-91-87115-78-3
Stockholm 2011

JUDISKA STUDIER

Det judiska folket har genom historien levtt integrerat såväl som segregerat, i kulturell blomstring såväl som under förtryck. Judiska studier bidrar till kunskaper om judisk religion, kultur och tradition och till förståelse för hur dessa har utvecklats i möten med olika samhällen och bidragit till tänkande och samhällsliv i Europa och andra delar av världen. Judiska studier bidrar även till att stärka den judiska minoritetens möjligheter att bevara och utveckla sin identitet som en del i det svenska samhället. Den judiska gruppen har status som nationell minoritet enligt Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter.

Syfte

Undervisningen i ämnet judiska studier ska syfta till att eleverna utvecklar en medvetenhet om judiskt liv och judisk identitet i Sverige och världen i dag och i det förflutna. Genom undervisningen ska eleverna ges frutstningar att utveckla kunskaper om judisk religion och kultur och om hur dessa har utvecklats i möten med olika folk, religioner och majoritetssamhällen.

Undervisningen ska ge eleverna frutstningar att utveckla kunskaper om judendomen som både en religiös tradition och ett sätt att leva och tolka omvärlden. Genom undervisningen ska eleverna få insikter i judendomens historia och centrala skrifter och i den tradition av texttolkning, diskussion och ifrågasättande som har gett upphov till en mångfald av tolkningar och bruk. Vidare ska undervisningen ge eleverna frutstningar att reflektera över olika förhållningssätt inom judendomen till etiska frågor.

Undervisningen ska ge eleverna frutstningar att utveckla kunskaper om judisk historia och därmed stärka deras möjligheter att tolka samtiden och få perspektiv på framtiden. Genom undervisningen ska eleverna ges frutstningar att utveckla en referensram som innefattar kunskaper om centrala historiska förhållanden, skeenden och gestalter. Undervisningen ska behandla utvecklingslinjer vad gäller judars levnadsvillkor, migration och relationer till olika majoritetssamhällen. Undervisningen ska även behandla hur förtryck och förföljelser under olika tidsperioder har påverkat det judiska folket. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjligheter att utveckla kunskaper om hur myter och historia har använts och används för olika syften.

Undervisningen ska ge eleverna möjligheter att reflektera över vad olika judiska identiteter kan innebära för människors sätt att tänka och leva. Vidare ska undervisningen belysa judars möjligheter att bevara och vidareutveckla sin minoritets kultur, traditioner, språk och religion i Sverige, även i jämförelse med vilka möjligheter som finns för andra minoriteter. Genom undervisningen ska eleverna även ges frutstningar att utveckla kunskaper om Israels betydelse för judisk identitet och om staten Israels tillkomst, utveckling och samhällsliv. Undervisningen ska också ge eleverna kunskaper om hur man kritiskt granskar historiska och nutida källor samt relevanta samhällsfrågor.

Genom undervisningen i ämnet judiska studier ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- analysera judendomen som religiös tradition, dess centrala skrifter, olika tolkningar och bruk samt etiska förhållningssätt,
- analysera det judiska folkets historia med hjälp av en historisk referensram och insikter i hur historia har använts och används för olika syften,
- reflektera över hur kultur, identitet och tänkande har utvecklats genom judars möten med olika samhällen, och
- söka information om judisk kultur, historia och religion och värdera källornas relevans och trovärdighet.

Centralt innehåll

I årskurs 7–9

Religion och tänkande

- Centrala tankegångar inom judendomen. Gudsuppfattning, människosyn och olika sätt att se på förhållandet mellan Gud och judar som individer och folk.
- Centrala religiösa skrifter och olika traditioner för texttolkning. Historiska sammanhang där dessa har tillkommit.
- Religiösa levnadsregler, högtider och övergångsriter samt traditioner och riter i judiska hem. Religiösa handlingars koppling till tankegångar och urkunder.
- Olika etiska förhållningssätt inom judendomen, till exempel kring frågor om mänskliga rättigheter, socialt ansvar och jämställdhet mellan könen.
- Utmärkande drag för judendomens stora riktningar: reformjudendom, konservativ och ortodox judendom. Privatreligiositet och nya religiösa strömningar inom judendomen.
- Den judiska upplysningen *haskala*, den politiska sionismen och andra sekulära strömningar i judiskt tänkande.

Judisk historia

- Berättelser och skrifter om judisk historia fram till det andra templets förstörelse. Samhällsutveckling och levnadsvillkor, till exempel judiska statsbildningar och förhållanden under icke-judiskt styre.
- Judars erfarenheter av migration efter år 70. Levnadsvillkor och relationer till majoritetssamhället genom historien i Europa och andra delar av världen. Religionsfrihet och medborgerliga rättigheter under 1800-talet.
- Judars migration till och levnadsvillkor i Sverige under olika tider. Svensk-judiska erfarenheter av segregation, integration och assimilation, även i jämförelse med erfarenheter hos andra minoritetsgrupper.

- Olika former av antisemitism genom historien. Judiska reaktioner på nazismen och Förintelsen. Reaktioner i Sverige på Nazitysklands förtryck av judar och andra grupper.
- Staten Israels tillkomst och utveckling fram till i dag.

Judiska identiteter och gemenskaper

- Vad det kan innebära att ha en judisk identitet utifrån kulturella, religiösa och etniska perspektiv. Hur det kan vara att leva med flera identiteter, till exempel som svensk jude med rötter i ett annat land.
- Olika sätt att leva med och hantera minnen av Förintelsen. Hur Förintelsen påverkar familjer, judiskt tänkande och identitetsskapande i dag.
- Judiskt liv och judiska miljöer i Sverige, till exempel kulturliv, församlingar och föreningar.
- Vad Israel kan betyda för judisk identitet och samhörighet. Samhällsliv i staten Israel: politik, ekonomi och befolkningsfrågor.
- Betydande kulturella och estetiska uttryck i judiska miljöer under olika tider och på olika platser, till exempel musik, litteratur och film.

Begrepp, källor och hur historia används

- Centrala ord och begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om judisk religion, historia och kultur.
- Relevanta samhällsfrågor i medier och andra källor utifrån ett kritiskt förhållningssätt.
- Vad historiskt källmaterial, till exempel ögonvittnesskildringar och officiella dokument, kan berätta om olika judiska erfarenheter genom historien. Skillnader mellan mytisk och vetenskaplig historieskrivning.
- Hur myter och historia har använts och används för olika intressen i syfte att skapa och stärka identiteter och gemenskaper samt i antisemitisk retorik.

Kunskapskrav

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9

Eleven har **grundläggande** kunskaper om judendomen som religiös tradition och visar det genom att **beskriva** centrala tankegångar, skrifter och konkreta religiösa uttryck och handlingar. Dessutom för eleven **enkla** resonemang om likheter och skillnader mellan olika riktningar och etiska förhållningssätt inom judendomen och om centrala tankegångar i sekulärt judiskt tänkande.

Eleven har **grundläggande** kunskaper om förhållanden, skeenden och gestalter under olika perioder av judisk historia. Eleven visar det genom att undersöka utvecklingslinjer vad gäller levnadsvillkor, migration och relationer till olika majoritetssamhällen, och beskriver då **enkla** samband mellan olika tidsperioder med **enkla** och **till viss del** underbyggda resonemang. Eleven för dessutom **enkla** och **till viss del** underbyggda resonemang om staten Israels tillkomst, utveckling och

nutida samhällsförhållanden. Eleven kan också föra **enkla** och **till viss del** underbyggda resonemang om hur myter och historia har använts och används för olika syften.

Eleven kan föra **enkla** resonemang om hur judisk kultur har utvecklats genom judars möten med olika samhällen, folk och religioner, och hur detta har påverkat olika samhällen i Europa och andra delar av världen. Vidare för eleven **enkla** och **till viss del** underbyggda resonemang om faktorer som påverkar judiska identiteter och gemenskaper och om vad olika judiska identiteter kan innebära för människors sätt att tänka och leva. Eleven diskuterar för ämnet relevanta samhällsfrågor och kan då i **viss** utsträckning växla mellan olika perspektiv.

Eleven kan söka information om judisk religion, historia och kultur och använder då olika typer av källor på ett **i huvudsak** fungerande sätt och för **enkla** och **till viss del** underbyggda resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans. I studier av judisk religion, historia och kultur använder eleven relevanta begrepp på ett **i huvudsak** fungerande sätt.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 9

Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9

Eleven har **goda** kunskaper om judendomen som religiös tradition och visar det genom att **förklara och visa på samband mellan** centrala tankegångar, skrifter och konkreta religiösa uttryck och handlingar. Dessutom för eleven **utvecklade** resonemang om likheter och skillnader mellan olika riktningar och etiska förhållningssätt inom judendomen och om centrala tankegångar i sekulärt judiskt tänkande.

Eleven har **goda** kunskaper om förhållanden, skeenden och gestalter under olika perioder av judisk historia. Eleven visar det genom att undersöka utvecklingslinjer vad gäller levnadsvillkor, migration och relationer till olika majoritetssamhällen, och beskriver då **förhållandevis komplexa** samband mellan olika tidsperioder med **utvecklade** och **relativt väl** underbyggda resonemang. Eleven för dessutom **utvecklade** och **relativt väl** underbyggda resonemang om staten Israels tillkomst, utveckling och nutida samhällsförhållanden. Eleven kan också föra **utvecklade** och **relativt väl** underbyggda resonemang om hur myter och historia har använts och används för olika syften.

Eleven kan föra **utvecklade** resonemang om hur judisk kultur har utvecklats genom judars möten med olika samhällen, folk och religioner, och hur detta har påverkat olika samhällen i Europa och andra delar av världen. Vidare för eleven **utvecklade** och **relativt väl** underbyggda resonemang om faktorer som påverkar judiska identiteter och gemenskaper och om vad olika judiska identiteter kan innebära för människors sätt att tänka och leva. Eleven diskuterar för ämnet relevanta samhällsfrågor och kan då i **relativt stor** utsträckning växla mellan olika perspektiv.

Eleven kan söka information om judisk religion, historia och kultur och använder då olika typer av källor på ett **relativt väl** fungerande sätt och för **utvecklade** och **relativt väl** underbyggda resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans. I studier av judisk religion, historia och kultur använder eleven relevanta begrepp på ett **relativt väl** fungerande sätt.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 9

Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9

Eleven har **mycket goda** kunskaper om judendomen som religiös tradition och visar det genom att **förklara och visa på samband och generella mönster kring** centrala tankegångar, skrifter och konkreta religiösa uttryck och handlingar. Dessutom för eleven **välutvecklade och nyanserade** resonemang om likheter och skillnader mellan olika riktningar och etiska förhållningssätt inom judendomen och om centrala tankegångar i sekulärt judiskt tänkande.

Eleven har **mycket goda** kunskaper om förhållanden, skeenden och gestalter under olika perioder av judisk historia. Eleven visar det genom att undersöka utvecklingslinjer vad gäller levnadsvillkor, migration och relationer till olika majoritetssamhällen, och beskriver då **komplexa** samband mellan olika tidsperioder med **välutvecklade** och **väl** underbyggda resonemang. Eleven för dessutom **välutvecklade** och **väl** underbyggda resonemang om staten Israels tillkomst, utveckling och nutida samhällsförhållanden. Eleven kan också föra **välutvecklade** och **väl** underbyggda resonemang om hur myter och historia har använts och används för olika syften.

Eleven kan föra **välutvecklade och nyanserade** resonemang om hur judisk kultur har utvecklats genom judars möten med olika samhällen, folk och religioner, och hur detta har påverkat olika samhällen i Europa och andra delar av världen. Vidare för eleven **välutvecklade** och **väl** underbyggda resonemang om faktorer som påverkar judiska identiteter och gemenskaper och om vad olika judiska identiteter kan innebära för människors sätt att tänka och leva. Eleven diskuterar för ämnet relevanta samhällsfrågor och kan då i **stor** utsträckning växla mellan olika perspektiv.

Eleven kan söka information om judisk religion, historia och kultur och använder då olika typer av källor på ett **väl** fungerande sätt och för **välutvecklade** och **väl** underbyggda resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans. I studier av judisk religion, historia och kultur använder eleven relevanta begrepp på ett **väl** fungerande sätt.